

Мирослав Янакиев

ЗА „МАТЕМАТИЧЕСКАТА ЛИНГВИСТИКА“*

Кръгът от въпроси, свързани с възможностите за използване математически методи при изследването на езиковите факти, все по-оживено се дискутира в лингвистическите среди по целия свят. В излязлата преди няколко месеца книга на съветския лингвист В. А. Звегинцев „Очерки по общему языкознанию“ (Москва, 1962) обемиста глава представя в добре обмислена форма пъстрото разнообразие от мнения, изказвани в тази дискуссия – едни крайно оптимистични, други скептични, трети рязко отрицателни¹.

Противно на редица съветски лингвисти, които използват термина „математическа лингвистика“², проф. Звегинцев не приема, че има основание да говорим за „математическа лингвистика“. Срещу термина „математическа лингвистика“ наистина може да се направят сериозни възражения. Той създава илюзията, че е възможно съществуването и за в бъдеще на лингвистика, която да не бъде математическа, т. е. да не използва строгите методи на математиците при изследването на езиковите факти. Именно затова терминът „математическа лингвистика“ е вреден и от него трябва да се откажем. Лингвистиката е *една* наука и трябва да се математизира *изцяло*, защото *може* да се математизира изцяло.

Проф. Звегинцев обаче е против термина „математическа лингвистика“ именно защото смята, че голяма част от лингвистическите изследвания и в бъдеще ще се правят без помощта на строгите математически методи. Нещо повече – той окачествява като „абсолютно неправомерни“ надеждите, че използването на математическите методи ще стане „универсален шперц (отмычка) за решаване на всички лингвистични проблеми“.³ За проф. Звегинцев въвеждането на строгите математически методи в лингвистичните изследвания е посегателство върху „самостойността“ на науката за езика, подобно на известни от историята на езикознанието опити да се подчини лингвистиката на други науки (физика, физиология, психология, логика, социология и етнология).

Не е трудно да се покаже, че опасенията на проф. Звегинцев са неоснователни. Необходимата математизация на лингвистиката не

* В сп. *Език и литература*, 1963, № 4, с. 82.

1 Книгата на проф. Звегинцев, ръководител на катедрата по приложно езикознание в Московския университет, духовито и същевременно точно определена от автора си като „стимул за създаване на учебник по общо езикознание“, осветява разностранно важни въпроси на съвременната лингвистика и предстоящото ѝ рецензиране в „Език и литература“ обещава да „стимулира“ интереса към проблематиката на общото езикознание и у нас.

2 Вж. Напр. Н. Андреев и Л. Р. Зиндер, Основные проблемы прикладной лингвистики. *Вопросы языкознания*, 1959, кн. 4, с. 3–19.

3 *Очерки*, с. 150.

е явление, аналогично с „физикализма“, „психологизма“, „физиологизма“ и т. н. на някои лингвистични школи в миналото, поради това, че едно по-внимателно вглеждане в отношенията между математиката и лингвистиката като науки веднага разкрива подчинеността на математиката по отношение на лингвистиката. Математиката по своята същност е дял от лингвистиката. Тя е наука за значенията и трансформационните правила, описващи определени многообразия от писмени изрази, всяко от които можем да наречем „математически език“. Терминът „математика“ е аналогичен с термини като „славистика“, „германистика“, „индоевропеистика“.

Математиците са просто най-добрите измежду лингвистите, занимаващи се с изследване на части от езиковото многообразие, което като цялост образува обекта на лингвистиката. Следователно извършващата се най-интензивно математизация на лингвистиката не е никакво посегателство „от вън“. Тя е (да се изразим в полушеговития, но неизместващ същината на работата стил на проф. Звегинцев) само широко внедряване опита на първенците. Друг въпрос е доколко това внедряване се осъществява добре. Грешките са посочени от проф. Звегинцев най-компетентно, но да не забравяме, че се касае за „грешки на растежа“.